

УДК 327 (73+510+540)

Олена Позняк

ПРОТИСТОЯННЯ США ТА КНР У КОНТЕКСТІ ІНДІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

У багатополлярному світі колишні наддержави прагнуть зберегти свій статус-кво. США у цьому плані прагне поширити свій вплив на якомога більше регіонів і країн світу. Азійсько-Тихоокеанський регіон (АТР) – надзвичайно приваблива локація, яка має величезні людські ресурси, природні багатства та завоювала технологічну першість у світі. КНР, яка вважає своїм «природним правом» панування у регіоні та претендує у недалекому майбутньому на статус нової наддержави, не влаштовує втручання США у внутрішньорегіональні справи. Співробітництво з Республікою Індією, яка вважається другою за могутністю країною в Азії, може стати серйозним важелем для зміни балансу сил у цій частині світу, і надати одній з наддержав суттєву перевагу у поширенні власного впливу на інші азійські країни та на майданчиках регіональних міжнародних організацій.

Метою даної публікації є висвітлення розвитку індійсько-американського партнерства з урахуванням китайського фактору.

Історіографічну базу публікацій становлять праці сучасних російських фахівців Б. Волхонського [1; 2], В. Скосирева [3], Ф. Юрлова [4] та білоруського дослідника І. Сидорейко [5], в яких окреслюється комплекс відносин у трикутнику «США-Індія-Китай». Окремі питання американсько-індійських відносин висвітлили В. Малеев [6], Б. Рашидов [7]. Проблемне поле відносин США-КНР досліджував український науковець В. Самофалов [8]. Загальнотеоретичні питання розмежування сфер впливу двох наддержав – США та Китаю розглянуто у працях російських вчених В. Галіна [9] та А. Уткіна [10].

Особливої уваги заслуговують праці відомого російського дослідника-індолога С. Луньова [11] про особливості зовнішньої політики Індії й індійського вченого Р. Мохана [12], який представив індійсь-

кий погляд на розвиток співпраці Індії з США та КНР.

Американські вчені, що спеціалізуються на питаннях міжнародних відносин КНР, Р. Бернстайн і Р. Манро, вважають, що після закінчення «холодної війни» та розпаду СРСР можливість конфронтації між США і Китаєм тільки посилюється. У своїй книзі «Майбутній конфлікт з Китаєм» вони розглядають майбутнє піднесення Китаю як найбільш важкий виклик, адже, окрім того, що Китай є могутньою воєнною державою з сильною економікою, його постійно зростаючий вплив в Азії та по всьому світу підніме суперників Заходу, антагоністичних США. Інші американські спеціалісти, на кшталт Б. Робертса, Р. Меннінга та Р. Монтаперто, доводять, що саме КНР у XXI ст. стане головним предметом турботи Америки із-за свого постійно зростаючого ядерного потенціалу. Водночас і Китаєм створення американської системи ПРО сприймається як загроза та виклик його ядерній потужності [13].

Початком конфлікту можна вважати закриті засідання у Пекіні 25 листопада 1993 р., де впродовж 11 днів аналітики китайських військових і зовнішньополітичних кіл, представники ЦК компартії, цивільних аналітичних центрів обговорювали китайську стратегію відносно США і решти світу. За підсумками засідання була опублікована доповідь, що починалася словами: «Кого розглядає Комуністична Партія Китаю в якості головного міжнародного ворога? – Це Сполучені Штати Америки».

У доповіді зазначалося, що з теперішнього часу головною метою американського гегемонізму та політики силового впливу стане Китай, а основою американської стратегії – примус Китаю до зміни ідеологічного курсу та нав'язування західного шляху розвитку шляхом налагодження то-

ргово-економічних зв'язків, здійснення контролю, введення санкцій і силового впливу; пропагандистська робота з представниками китайських еліт; надання фінансової підтримки ворожим Китаю силам як всередині країни, так і за її межами задля дестабілізації обстановки; поширення міфу про китайську загрозу серед дружніх КНР азіатських держав, таких, як Індія, Індонезія, Малайзія; а також чинення тиску на проамериканські Японію та Південну Корею, щоб схилити їх діяти у руслі американської політики» [14]. З. Зонгуан, директор Інституту США Китайської академії наук обґрунтовує думку, що ідея Рах Амерікана вкорінена в американську свідомість, саме тому зростання Китаю сприймається США як виклик американській зовнішньополітичній стратегії [15].

Зі свого боку США, хоч офіційно і визнають КНР наддержавою, не розглядають його як рівноправного партнера. Однак у американської адміністрації були плани поділу світу на сфери впливу між США та Китаєм, що підтверджується пропозицією 2009 р. до Пекіна про створення «групи двох» (G2). Проте КНР не погодилася та підтвердила свою прихильність до концепції багатопольярного світу.

Відверту оцінку політиці Америки щодо Китаю у своєму інтерв'ю PressTV дав колишній заступник Міністра фінансів США Пол Робертс. Він заявив, що Америці було потрібно втручання у Лівію та Сирію задля того, аби позбавитися Китай ресурсів і сповільнити розвиток його економіки. Але, за його словами, Китай зрозуміє, що не зможе взаємодіяти зі Сполученими Штатами раціонально, і що вони налаштовані їх підкорити та завдати їм шкоди, як результат, може статися ескалація конфлікту аж до великої війни.

Зниження присутності США в усіх регіонах світу, наростання ізоляціоністських тенденцій в Америці, а також бажання сконцентрувати основні зусилля та ресурси на ключових напрямках зумовило вибір АТР як головного вектора американської зовнішньої політики. Тому США не може не непокоїти посилення домінування Китаю в Азії, що веде до напруженості у відносинах із азіатськими сусідами. Економі-

чно КНР вже випереджає Америку у Південно-Східній Азії. Для геостратегічного стримування китайського впливу Вашингтон почав зміцнювати та розширювати свої безпекові угоди з нинішніми союзниками, залучаючи нових стратегічних партнерів (В'єтнам, Індія, Сінгапур і Філіппіни). У 2012 р. Сполученими Штатами з партнерами з Південної Кореї, Японії та Філіппін було проведено військові маневри, спрямовані проти Китаю. Азійські країни не хочуть обирати між двома наддержавами: з КНР їх пов'язують тісні економічні зв'язки, а з США – військове співробітництво [16].

Таке ставлення КНР до США та побоювання Америки щодо його посилення було відображено і в прийнятій у січні 2012 р. новій американській військовій доктрині «Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21 Century Defence» [17]. Китай було вперше названо потенційним супротивником США. Документ знову ж таки підтверджує переміщення ключового напрямку зовнішньої політики США в АТР. Для цього передбачається подальше зміцнення відносин з азіатськими союзниками та партнерами, спільні військові маневри на кшталт ударів ВМС, морської піхоти та ВПС по внутрішніх районах Китаю, перехоплення протисупутникових і протикорабельних ракет дальнього радіусу дії, підвищення мобільності супутників для ускладнення ударів по них китайських ракет, проведення кібератак проти китайських засобів ПРО [18].

Відносини КНР та Індії також не можна назвати «безхмарними», незважаючи на те, що після отримання незалежності у 1947 р., Індія як «моральна наддержава» відкрито засуджувала глобальне протистояння між СРСР і США, що призвело тоді до охолодження американсько-індійських відносин. Джівахарлар Неру, прем'єр-міністр і міністр закордонних справ одночасно, був ідеалістом стосовно питань зовнішньої політики й ініціатором створення Руху неприєднання, в якому брав участь і Китай. Але, незважаючи на видиме підтримку Руху з боку КНР, китайське керівництво проявляло демонстративну неактивність у справах організації, що розціню-

валося керівництвом Індії як зрада. Тим не менш, Дж. Неру прагнув до дружби з Китаєм і вважав її запорукою формування постколоніального світу. Однак перші проблеми не забарилися, адже країни поєднували спільний кордон. Китай окупував Тибет, і в 1959 р Індія надала притулок Далай-ламі. Виникло питання про проведення чіткої межі між Індією та Китаєм впродовж 3500 км. «Картографічна агресія» КНР вилилася у нерівноцінному перерозподілі на її користь територій уздовж Гімалаїв. Інший подразник відносин виник у 1962 р., коли відбувся спровокований Китаєм прикордонний конфлікт і взяття під контроль демаркаційної лінії, що мало на меті приниження індійської держави. Через півтора року КНР оголосив про випробування водневої бомби – другу причину погіршення відносин. З тих пір конфлікт між Індією та Китаєм прийняв пасивний і затяжний характер [19].

Після закінчення «холодної війни» до існуючих спірних територій і природних ресурсів додалися нові, утворивши цілий комплекс ліній розмежування. Одна з них – річка Брахмапутра, з якої Китай планує забір води для функціонування висотної греблі у східному Тибеті, а також низки дамб на цій же річці, що може серйозно вплинути на кількість водних ресурсів північно-східній Індії [20].

Нещодавно, у середині квітня 2013 р., відбулося вторгнення китайців вглиб на 6 км і встановлення наметового містечка у спірному індійсько-китайському районі Ладакх. Китай претендує на 3 тис. кв. миль території штату Аруначал-Прадеш, а Індія, у свою чергу, вважає 15 тис. кв. миль своєю територією на плато Аксайчін у штаті Джамму та Кашмірі [21].

Зростаюча та глобалізована економіка Китаю та Індії у даний час потребує морів, що підтверджується побудовою країнами великих флотів для роботи за межами своїх територіальних вод. Розмежування Індійського та Тихого океанів між цими азіатськими гігантами вже не можуть розглядатися як окремі театри, а лише як єдиний стратегічний простір. Китаю потрібен Індійський океан, звідки він імпортує більшу частину своїх енергетичних і мінеральних

ресурсів, тоді як основний інтерес Індії складається у забезпеченні своєї першості біля берегів Індійського океану. Водночас її військово-морський флот робить часті набіги у західну частину Тихого океану [22].

Останнім часом виник ще один можливий подразник у відносинах між Індією та Китаєм на морі, а саме підписання у жовтні 2011 р. між Індією та В'єтнамом угоди щодо розвідки нафтогазових родовищ у Південно-Китайському морі біля Парасельських островів, на які претендує і Китай. Пекін визнав проект «серйозною провокацією», бо він вважає Південно-Китайське море своєю суверенною частиною та запропонував Індії утриматися від розвідки нафти у цьому регіоні. На це міністр закордонних справ Індії заявив, що Південно-Китайське море належить всьому світу і ніщо не повинно обмежувати торговельні відносини [23].

Прагнення Індії затвердити свою присутність у зоні Тихого океану як складова зовнішньополітичної концепції «погляд на Схід», що полягає у розширенні співробітництва з країнами Південно-Східної Азії, є асиметричною відповіддю на китайську стратегію «нитки перлів», що прагне оточити Індію з моря ланцюжком портів, станцій спостереження та потенційних військово-морських баз на території сусідніх з Індією країн: Пакистану, Шрі-Ланки, Бангладеш, М'янми [24]. Це підтверджується будівництвом Китаєм військово-морської бази поблизу м. Янгун, М'янма [25].

Деякі індійські експерти вважають, що у східній частині Індійського океану Індія повинна зміцнювати зв'язки з Індонезією, Сінгапуром, В'єтнамом, Південною Кореєю й Австралією, щоб створити на противагу «китайській нитці перлів» «діамантове намисто» дружніх Індії країн. Однак при цьому підкреслюється, що така стратегія не уособлює собою антикитайський альянс [26].

Китайсько-пакистанське стратегічне співробітництво, яке зародилося ще у 1965 р. при Мао Цзедуні, хвилює Індію не менше, адже Китай підтримував Пакистан в індійсько-китайському протистоянні. На думку С. Канчукова, Е. Льюса й інших до-

слідників, КНР забезпечила Пакистан ядерними технологіями, щоб протиставити ядерному потенціалу Індії.

Аналітики К. Маккерас, П. Танеджа, Г. Янг вважають, що саме прагнення двох держав до регіонального лідерства здійснює негативний вплив на розвиток економічних і військових відносин. Конкуренція між Індією та Китаєм у Південній, Південно-Східній і Центральній Азії є неминучою, бо обидві країни використовують азійський простір як ринок збуту своїх товарів і сферу застосування фінансового капіталу. Зазначимо, що двосторонні торгово-економічні відносини є украй незначними, незважаючи на внутрішній потенціал ринків двох країн, тобто не сприяють покращенню двосторонніх відносин.

Швидке економічне зростання двох країн обумовлює їхню потребу у природних ресурсах, яка щорічно збільшується на 25-30%. Із-за залежності Індії та Китаю від поставок енергоресурсів, існує потреба у диверсифікації та налагодженні довгострокових відносин з країнами-постачальниками, а також з країнами, які контролюють ключові транспортні комунікації. Російський дослідник С. Канчуков вважає пряме протистояння КНР та РІ у боротьбі за контроль над родовищами та маршрутами транспортування нафти та газу аж до збройного зіткнення цілком ймовірним [27].

Індійський дипломат Шившанкар Менона зазначає, що неспокій в Індії викликаний феноменальним зростанням економіки Китаю майже у 10 разів за 30 років, бо жоден експерт не у змозі передбачити майбутню могутність КНР та її стратегію у побудові майбутнього світопорядку.

Хоча обидва азійських гіганта вважаються державами зі швидкозростаючими економіками, Китай не розглядає Індію як рівного собі суперника, бо індійська загальна економічна та військова міць поступається китайській у три-чотири рази, наприклад, прибутки на душу населення у КНР вищі, хоча десятиліття тому показники були приблизно рівні, а у розвитку ракетних технологій Китай випереджає Індію на 10 років. Тому китайські дослідники визнають глобальні амбіції Індії «немотиво-

ваними»: на їхню думку Індія не виглядає світовою наддержавою [28].

Створення Індією ядерної зброї та засобів її доставки Китай сприйняв як загрозу власній безпеці та розглядає можливість ескалації військового конфлікту. С. Канчуков вказує на появу у зовнішній політиці Індії реалізму, що доводять випробування ядерної зброї Індією у 1998 р. При цьому за кілька днів до випробувань Джордж Фернандес, тогочасний міністр оборони Індії, у своїй промові виокремив Китай як головну загрозу індійській безпеці, те ж саме було повідомлено у листі президенту США Білу Клінтону Президентом Індії Атар Бехарі Ваджпаї після випробування [29].

Адміністрація Б. Клінтона неоднозначно сприйняла набуття Індією ядерної зброї та ввела санкції щодо неї, не наближаючи її на рівні союзника. Зовнішня політика США у Південній Азії кардинально змінилася з початком президентства Джорджа Буша, на що вплинули теракти 11 вересня 2001 року та військові акції в Афганістані й Іраку. Спочатку Сполучені Штати поклалися на Пакистан, але у 2005 році вибір на користь Індії як союзника став очевидним [30]. Це підтвердилося в офіційному зверненні представника адміністрації Дж. Буша, де було чітко визначено бажання Америки допомогти Індії стати провідною державою світу, та у звітах ЦРУ, де Індія перетворилася на «природного союзника», що у змозі подовжити американську могутність на десятиліття вперед [31].

Головна ж поступка США Індії виявилася у визнанні Вашингтоном її ядерного статусу (незважаючи на неприєднання Індії до ДНЯЗ) в обмін на співпрацю Делі з Вашингтоном та МАГАТЕ й іншими міжнародними ядерними інститутами. У березні 2006 р. між Делі та Вашингтоном був узгоджений американо-індійський договір про співпрацю у галузі мирної атомної програми, що відкривав Індії доступ до закупівлі реакторів, уранового палива та технологій для АЕС і дозволяв вийти з-під режиму міжнародних санкцій за умови забезпечення певних гарантій безпеки ядерних матеріалів [32]. У лютому 2008 р. були проведені американсько-індійські перего-

вори про співпрацю у сфері протиракетної оборони, де було домовлено щодо проведення спільного аналізу можливих потреб Індії у галузі ПРО [33].

Підтримкою ядерної програми Індії Вашингтон хоче домогтися зміни балансу сил у регіоні на його користь і нейтралізувати китайський фактор. Для реалізації цих планів США потрібен регіональний партнер з великою економікою та відповідним військовим потенціалом, щоб втягнути його у стратегічний трикутник США-Японія-Австралія задля оточення Китаю з моря, такий як Індія. До того ж Сполучені Штати остерігаються створення гіпотетичної осі Москва-Делі-Пекін, тому їм вигідно розвивати співпрацю між ними [34].

Готовність Індії йти на зближення з США була викликана цілим комплексом об'єктивних і суб'єктивних чинників, у тому числі прагненням мати сильного союзника у суперництві з Китаєм та отримати доступ до передових технологій (у тому числі в ядерній та оборонній сферах). Але, активно розвиваючи плідну співпрацю з США у військово-технічній сфері, Індія намагається проводити власну зовнішню політику й у 2011 році залишила американських виробників – «Боїнг» і «Локхід Мартін» – за бортом тендера на поставку суперсучасних винищувачів [35]. США водночас недооцінює Індію, вважаючи «слабкою ланкою», але поважає її прагнення до демократії. Саме США була висунута відома ідея створення «Великої Центральної Азії» (пострадянська Середня Азія плюс Ірак, Пакистан, Афганістан та Індія), яка внаслідок конфліктогенної ситуації у регіоні була замінена на «демократичний квартет АТР» або «Східний блок НАТО», знову ж таки для просування американських інтересів в АТР [36].

З приходом до влади Б. Обами була зроблена нова стратегія оборони США 2012 р., де прописані заходи щодо зміцнення своїх позицій в АТР. Одним з них стала поїздка у травні-червні 2012 р міністра оборони США Леона Панетті по дев'яти країнам Азії задля роз'яснення нової оборонної політики США та стрижневої ролі у ній АТР. На офіційному рівні було заявлено про важливість зміцнення

відносин з Китаєм по лінії оборонних відомств.

У ході поїздки глава Пентагону відвідав і Індію, де обговорював питання розвитку військового партнерства між двома країнами й обґрунтовував важливість Індії у здійсненні нової стратегії США в Азіатському регіоні.

Пекін віднісся до стратегії «повернення в Азію» з настороженістю, однак Обама заперечив прагнення стримування Китаю. У березні 2012 р. держсекретар США Хілларі Клінтон підтвердила та розвинула ідеї президента про партнерство з КНР, відзначивши взаємозалежність американської та китайської економік, наявність спільних загроз і складність їхнього одноосібного вирішення. Вона додала, що на тлі зв'язків з союзниками США – Японією, Південною Кореєю, Таїландом і Філіппінами – американсько-китайські відносини тільки зміцнююватимуться, при цьому тільки побічно згадавши Індію [37].

Вже у 2013 р. ситуація кардинально змінюється. Здійснений держсекретарем США Д. Керрі візит до Індії наприкінці червня 2013 р. був покликаний задати тон співпраці між двома країнами на найближчі роки, особливо у ключових сферах, де інтереси Індії та США перетинаються, насамперед у сфері безпеки [38].

Під час візиту віце-президента США Дж. Байдена до Індії у липні 2013 р. було підтверджено рішучість Вашингтона не допустити домінування Китаю в АТР. Ідеологічною основою взаємодії двох держав проголошена прихильність демократії. Але на цей раз Делі не готовий заради розширення економічних і військових зв'язків із США псувати відносини з КНР [39].

Китайський експерт з США Ши Йонхонг з Народного університету Китаю також впевнений, що Індія не піддасться на провокації та провадитиме незалежну зовнішню політику. До того ж він припускає, що інтерес американських чиновників до Індії продиктований саме «китайською загрозою», незважаючи на заклик держсекретаря встановити «особливі відносини» з Китаєм [40].

На перший погляд позиції Індії та США є близькими. Але, за словами керівника

Центру індійських досліджень Інституту сходознавства РАН Тетяни Шаумян, США й Індія не зможуть бути повноцінними союзниками, адже Делі продовжуватиме зближуватися з Вашингтоном тільки до тієї межі, поки це вигідно [41]. Індія не забула, що у роки холодної війни союзником Вашингтона був Пакистан, якому він і зараз продовжує надавати широкомасштабну військову допомогу ціною у мільярди доларів [42]. Індійців турбує непостійність американської політики стосовно Китаю та неспроможність Штатів піти на відкрите протистояння з КНР. Водночас РІ остереігається китайсько-американського зближення, яке може зробити Індію незахищеною. Тому там прагнуть одночасно розширити співпрацю у галузі безпеки зі Сполученими Штатами, не провокуючи при цьому Пекін [43].

Слід зазначити, що незважаючи на встановлення партнерства із США, Індія разом з Росією та Китаєм перерахована у списку найбільших загроз Америці у майбутньому сторіччі. Насправді у США з Індією проблем більше, ніж з Китаєм, саме через східний, демократичний внутрішній устрій. Індія не піде на угоди з Америкою, якщо її населення при цьому може постраждати, а його зростання, яке стало більш потужним, аніж китайське, може зіграти ключову роль у боротьбі за ресурси. Перспектива стати найближчою до близькосхідного джерела вуглеводнів військовою наддержавою та гегемоном в Азії для Індії стає цілком реальною. Тому американці були проти прийняття Індії як повноправного члена до групи постачальників ядерного палива та до цього часу проти введення Індії до складу постійних членів СБ ООН [44].

У самому індійському суспільстві погляди на індійсько-американське партнерство навіть заради стримування Китаю доволі різняться. Хвиля розпочатої у 1960-х роках індійської міграції призвела до того, що кожен індійський посадовець має родичів або найближчих друзів у США, тому мотив лідерів, що закликають орієнтуватися винятково на Сполучені Штати, є цілком очевидним. Водночас Бхаратія Джаната Парті стала займати більш критичні по-

зиції щодо США у світлі їхнього правого спрямування. Вони підкріплюються і природною антиамериканською позицією лівоцентристів. Правлячий Індійський Національний Конгрес в особі колишнього прем'єр-міністра Манмохана Сінгха заявив, що для Індії перебування в якості молодшого партнера США є неприпустимим [45].

Таким чином, можна із впевненістю стверджувати, що Китай займає чинне місце в індійсько-американському партнерстві, адже стратегічні інтереси обох країн перетинаються в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, який КНР вважає власною сферою впливу. До того ж на сьогоднішній день Китай показує дивовижні успіхи в економічному зростанні та набутті військової могутності, хоча ще на початку 2000-х розвиток цієї країни можна було порівняти з індійським. Це не може не насторожувати як його найближчого суперника в Азії – Індію, так і другу наддержаву світу – США.

У держав скопилося надзвичайно багато претензій одне до одного: у Індії в силу її територіальної близькості до КНР, у США – через провал близькосхідної стратегії та вибір ключовим напрямком зовнішньої політики АТР. У той же час логічному зближенню РІ та США перед спільною загрозою заважають намагання «не розбудити китайського дракона» та взаємна недовіра, що виражається у побоюванні Індії потрапити у залежність від американського зовнішньополітичного курсу, а Сполучених Штатів – допомогти у становленні нової наддержави, яка б стала гідною суперницею Америки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волхонский Б. Американская любовь Индии [Електронний ресурс] / Б. Волхонский // Русский журнал. – 2009. – 15 января. – Режим доступу: <http://www.russ.ru/pole/Amerikanskaya-lyubov-Indii>
2. Волхонский Б.М. Индия и АТЭС: о перспективах «третьего пути» в условиях глобального противостояния США и Китая [Електронний ресурс] / Б.М. Волхонский // Российский институт стратегических исследований. – 2012. – 30 августа. – Режим доступу: <http://www.riss.ru/index.php/analitika/1149-indiya-i-ates-o-perspektivah-laquo-tretego-puti-raquo-v-usloviyah-globalnogo-protivostoyaniya-ssha-i-kitaya#.VDGeOSzAQae>
3. Скосырев В. США тянут Индию в антики-

тайский альянс / В. Скосырев [Электронный ресурс] // Независимая газета. – 2013. – 25 июля. – Режим доступа: http://www.ng.ru/world/2013-07-25/7_india.html

4. Юрлов Ф.Н. КНР, Индия и США: соотношение сил меняется / Ф.Н. Юрлов // Азия и Африка сегодня. – 2013. – №2. – С.2-10.

5. Сидорейко И. Отношения Индии с Китаем и США как существенный фактор международной политики в XXI в. / И. Сидорейко // Журнал международного права и международных отношений. – 2009. – №4 – С.31-35.

6. Малеев В. К итогам визита госсекретаря США Д. Керри в Индию / В. Малеев [Электронный ресурс] // Новое Восточное Обозрение. – 2013. – 9 июля. – Режим доступа: <http://ru.journal-neo.org/2013/07/09/the-us-secretary-kerry-visited-india/>

7. Рашидов Б. Ядерная Индия: США ищут нового союзника в южной Азии? / Бахтиёр Рашидов [Электронный ресурс] // Информационное агентство Фергана. – 2007. – 8 ноября. – Режим доступа: <http://www.fergananews.com/articles/5461>

8. Самофалов В. Китай у новому світовому порядку: становлення супердержави. Частина 1 / В. Самофалов // Зовнішні справи. – 2013. – №4. – С.16-21.

9. Галин В.В. Последняя цивилизация. Политэкономия XXI века / В.В. Галин. – М.: Алгоритм, 2013. – 416 с.

10. Уткин А.И. Новый мировой порядок / Анатолий Иванович Уткин. – М.: Алгоритм-ЭКСМО, 2006. – 640 с.

11. Лунев С. Срединный путь Индии [Электронный ресурс] / С. Лунев // Российский совет по международным делам. – 2011. – 14 декабря. – Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=58#top

12. Мохан Р. Дипломатия нового треугольника: Индия, Китай и США на море / Раджа Мохан [Электронный ресурс] // Сайт «Война и мир». – 2012. – 22 ноября. – Режим доступа: <http://www.warandpeace.ru/ru/analysis/view/74815/>

13. Уткин А.И. Указ. раб. – С.126.

14. Сидорейко И. Указ. раб. – С.32.

15. Галин В.В. Указ. раб. – С.125.

16. Самофалов В. Вказ. пр. – С.17.

17. Галин В.В. Указ. раб. – С.125.

18. Самофалов В. Вказ. пр. – С.18.

19. Сидорейко И. Указ. раб. – С.32.

20. Индия, Китай, США: соотношение сил меняется [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.webeconomy.ru/index.php?page=cat&cat=mcatscat=220&type=news&newsid=1580>

21. Малеев В. Указ. раб.

22. Мохан Р. Указ. раб.

23. Индия, Китай, США...

24. Волхонский Б.М. Индия и АТЭС...

25. Сидорейко И. Указ. раб. – С.33.

26. Индия, Китай, США...

27. Сидорейко И. Указ. раб. – С.34.

28. Индия, Китай, США...

29. Сидорейко И. Указ. раб.

30. Волхонский Б. Американская любовь Индии...

31. Сидорейко И. Указ. раб. – С.34.

32. Волхонский Б. Американская любовь Индии...

33. США – Индия: новые стратегические партнеры? [Электронный ресурс] // Новости ВПК. – 2008. – 29 апреля. – Режим доступа: http://vpk.name/news/16310_ssha_indiya_novyie_strategicheskie_partneryi.html

34. Рашидов Б. Указ. раб.

35. Волхонский Б.М. Индия и АТЭС...

36. США – Индия...

37. Юрлов Ф.Н. Указ. раб. – С.6.

38. Малеев В. Указ. раб.

39. Скосырев В. Указ. раб.

40. Малеев В. Указ. раб.

41. Скосырев В. Указ. раб.

42. Джадан И. Большая «Двойка»? [Электронный ресурс] / И. Джадан // Агентство политических новостей. – 2009. – 12 марта. – Режим доступа: <http://www.apn.ru/publications/article21432.htm>

43. Мохан Р. Указ. раб.

44. Джадан И. Указ. раб.

45. Лунев С. Указ. раб.

Позняк Олена Протистояння США та КНР у контексті індійсько-американського партнерства

У статті розглядається вплив китайського фактору на індійсько-американське партнерство. Дослідники відзначають велику кількість проблемних питань у двосторонніх відносинах КНР з обома державами та боротьбу за вплив у Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Автор приходить до висновку, що РІ та США задля побудови гармонійних відносин слід подолати взаємну недовіру та страх перед китайською агресією.

Ключові слова: Китай, США, індійсько-американське партнерство, Азійсько-Тихоокеанський регіон, протистояння, безпека, ядерний потенціал

Позняк Елена Противостояние США и КНР в контексте индийско-американского партнерства

В статье рассматривается влияние китайского фактора на индийско-американское партнерство. Исследователи отмечают большое количество проблемных вопросов в двусторонних отношениях КНР с обоими государствами и борьбу за влияние в Азиатско-Тихоокеанском регионе. Автор при-

ходит к выводу, что РИ и США для построения гармоничных отношений следует преодолеть взаимное недоверие и страх перед китайской агрессией.

Ключевые слова: Китай, США, индийско-американское партнерство, Азиатско-Тихоокеанский регион, противостояние, безопасность, ядерный потенциал

Poznyak Helen *Confrontation between the United States and China in the context of the Indo-US partnership*

The article examines the impact of the Chinese factor on the Indo-US partnership. Researchers have noted a large number of problems in bilateral relations between China and another two countries, and the struggle for influence in the Asia-Pacific region. The author concludes that the Republic of India and the United States should overcome mutual distrust and fear of Chinese aggression in order to build a harmonious relationship.

Keywords: China, USA, Indo-US partnership, Asia-Pacific region, confrontation, security, nuclear potential

Рецензенти:

Тригуб О.П., д.і.н., доцент

Шевчук О.В., д.політ.н., професор

Надійшла до редакції 11.12.2013 р.